

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11551

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1953

P O L E M I C I.

1954

da quello, che la sogliono dipingere costoro, che con tanto odio la perseguitano. Itaque et Mutius eam avet cognoscere, dumque Silvius ad docendum se accingit, *Dialogus* explicit. Adscribendum tamen est initium: *Silvio. Hauendo noi boggi da fare una assai lunga caualcata, parti egli, Mutio mio, che noi prouiamo, se con qualche ragionamento la ci possiamo render men dispiaceuole?* Mutio. *Parmi certamente &c.* Stilus nitidus est. Autorem ignoro, nisi quod identidem in mentem veniat *Pet. Pauli Vergerii jun.*

DIII.

908

Codex chartaceus lat. germ. Sec. XVI. Folior. 741. 4. compilatus est e variis Scriptis Religionis Controversias tractantibus, quae ordine suo persequemur. I. *Responso de libello d. Francisci Cordubensis. MDLXII.* Incipit: *Amplissime domine, Libellum d. Francisci Cordubensis a tua amplitudine accepimus et pro tua petitione secundum regulam S. Pauli illum probauimus, quae bona insunt libello, excerpimus et probamus, Reliqua secundum scripturam rejicimus &c.* Iudicium istud Pastorum protestantium est, a Viro quodam in dignitate constituto, ut adparet, exquisitum. *Libellus autem Francisci, ipsorum verbis, Pragae excusus est cum consensu Metropolitan.* Agitur itaque de Opusculo inscripto: *De Officio Praelatorum, quod*

Pragae 1562. 8. edidit Franciscus de Corduba Sodalit Franciscanus cum Maria Maximiliani II. Imp. conjugis, cujus conscientiae arbiter erat, in Germaniam delatus, vir pro merito doctrinae suae haud satis notus, cujus etiam Annotationes in Religionis Articulis a Sectariis controversos Vien. 1567. Colon. 1572. 8. impressae in Bibliothecis delitefcunt. Multa in eo probant Censores supra dicti, interque alia, quod scripsit: Non esse contra Fidem Catholicam, Laicos communicare sub utraque specie. Quae vero rejiciunt, e Codice deperiere.

II. fol. 12. *Instructio ex evangelio de toleranda et vincenda cruce.* In folio praevio dicatur *Clarissimo Juris Doctori d. Joanni Hiltnero antistiti reipub. et ecclesiae Ratisponensis, domino et patrono suo eximio.* Additur *μνογῶμα* e literis N. et H. quod *Nicolaum Hahn* five *Gallum* prodit, cujus Epistolae ad eundem *Hiltnerum* alias meminimus. *Instructio nostra fol. ult. vacuo* dicitur etiam: *De ecclesiae afflictionibus et consolationibus, et ali-* quantum convenit, ut videtur, cum ejusdem Galli Scripto vernaculo: *Von dem Kampfe des Geistes und Fleisches; ignoratur vero ab iis, qui ejus Scripta enumerant.*

III. fol. 26. Visio quaedam, seu, si mavis, Somnium de Leone in Conclavi homines exterren- te, et tandem in Christum con- verso, addita per singulas partes

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11551

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1955

C O D I C E S

1956

tes expositione. Inscritur vernacule: *Im 26. Jar ungeuarlich 14 tag vor bartolomej ist das gesicht wie volgt von mir in einer nacht in einer stuben gesehen worden.* Additur latine: *In fine vide quis ille sit.* In fine igitur legitur: *Der man der dis gesicht gesehen hatt, ist ein Ratsberre zu Schmolkalden gewesen, vnd hats gesehen im Mittage (itaque sub schino, sub prino) da er in seiner stuben mittags ruebe auff einem stuele gehalten hatt, vnd hett nicht rueben können, bis ers einem rechtschaffnen Manne vertrauen solle vnd hats wie dis lautet offenbarett dem herren M. P. M. (Magister Philipp Melanchthon?) Im Jar MDXXVI. J. A. J. Fortasse Jacobus Andree Junior. Expositionis ultima pars, cum cetera omnia germanica sint, latine ita concepta est: *Ecclesiæ Romanæ Tyrannis conuertitur in meliorem disciplinam, adeo ut docens Euangelium totam Europam sit secum conuersura in cognitionem Jesu Christi.* Additum in ora eadem manu: *Græce debebat scribi.* Cur ita? An ut non intelligant Catholici? Ad oram primi etiam folii notatur: *Ex alio libro descriptum.* Fieri ergo possit, ut Somnium istud typis jam commissum extet.*

IV. fol. 41. *De Statu, collectione, et iustificatione ecclesiæ, inde ab initio a primo condito homine ad mundi finem usque iuxta temporum et historiarum seriem.* Initium: *Et si arcanum Dei consilium de creatione longe humanæ*

naturæ captum superet &c. Quorum partium Autor, qui remotis temporibus immoratur, sua obiter tangit, fuerit, ex his, quæ sub finem habet, intelliges: *Agnoscamus igitur immensam dei bonitatem, quod etiam nostris temporibus ad doctrinæ restaurationem, uirum doctrina, sanctitate ac morum integritate in tota Germania clarum D. Martinum excitavit &c.* Scriptionis vero tempus ex eo liquet, quod adferat: *sinceram Doctrinam a Natiuitate Domini nostri Jesu Christi per 1555 annos esse conseruatam.*

V. fol. 67. *Galea Salutis. Epistola N. A. ad Joannem Fridrichum Hoffmannum Liberum Baronem in Austria. Camerarium Archiducis Maximiliani. Polonorum Regis Electi.* Init: *Generose Domine &c.* Submonuit me Dn. Wences. Eckerus, Vir, Deo, Imperatoriæ Magnitudini, Principibus summis in orbe, hominibus literatis, literatissimus ipse; et nobis quoque infimis haud immerito charus: in literis tuæ Generosæ Dominationis, ad ipsum recentioribus, mei factam mentionem: qui, ex ejusdem Dn. Eckeri liberali commendatione magis, dum ego, circa infoelicem pugnam ad Bicinum, humanissimo eius hospitio fruerer Oppolæ, quam postridie ex colloquio in essedo, a Crapicio patria mea lacera Glogoviam versus proficiscendo, Tuæ Generositati innotueram: hospes quoque ipse ex Bohemia. Scripta est igitur hæc Salutis Galea an. 1588. quo

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11551

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1957

P O L E M I C I.

1958

quo *Maximilianus* Archid. *Maximiliani* II. Imp. Filius quorundam suffragiis ad coronam *Poloniae* vocatus a *Job. Zario Zamossio* adversae Partis Duce ad *Oppidum Pitschen Silesiae* caesus, captusque fuit. *Wenc. Eckerum ab Egbofen* Equitem *Bob.* natum *Opoliae* praedio paterno non procul *Praga* in *J. Henr. Cunradi Silesia Togata* p. 62. Vestigium Caes. per *Silesiam* supremum Praefectum reperio. *Opoliam* hanc hodie *Aumal* dici putem. Quid vero de Autore Epistolae *N. A.* statuam? E numero *Fratrum Bob.* seu *Moravicorum* cum sit, quidni *Albertus Nicolaus Silesius* ille esse possit, quem cum aliis ad vertenda in linguam *Bob.* *Biblia* an. 1579. a *Fatribus* adhibitum fuisse tradit *Andr. Wengerscius Slavoniae Reform.* s. *Hist. Eccl.* L. I. c. 11. *Amst.* 1679. p. 64. 4. Ut res se habeat, exponit ille illustri *Hofmanno Methodum Apostolicam*, quam *Fratres Bobemicarum Ecclesiarum* (vulgo ex ignorantia *Valdenses* et *Picardi agnominati*) ad omnes pariter, doctos et indoctos, in docendo, per anni curriculum usurpant, provocatque ad libellos *Latinos* et *Germanicos*, post varia *Bobemica*, conscripta et in vulgus, ad *Reges* et *ordines regni Bobemiae* edita: in primis *Confessione* recentiore et postrema, ad *Ferdinandum* et *Maximilianum*, patrem et filium, *Imperatores augustos*, et eosdem *Reges* in regno *Bobemiae* pacificos: Item ad *Georgium Brandeburgensem*, *Principem*
Denis Codd. Theol. V. I. P. II.

pem religiosum, ipso *Luthero* curante, *Wittebergae* etiam *Germanica* lingua praelo commissa &c. agit vero de *Requisitis Salutis*, de *Fide Salutifica* et ejus *Gradibus*, idque etiam *Schemate* tabellari, demum de *Adversis Salutis*, moderatione laudabili, stiloque terfo. Inter alia, ubi perorat: *Timida*, ne dicam, *supinam salutis neglectionem* arguens vox: *Expectandum est*, dum exurgat aliquis *Corrector*, in *Spiritu Eliae*, vel *Lutheri*. Vel ut *Rokizana*, nostris maioribus suadens bene, *discessionem a Pontificijs* et *Calixtinis* in *Bobemia*, cur ipse praere nollet invitatus, male respondit: *Oporteret ex alto desilire super saxa dura*. Desunt tamen, quod dolendum, extrema.

VI. fol. 233. Συλλογή Epistolarum, Epitaphiorum &c. quae sub uno Numero comprehendam: 1) *Historia Conventus Vuormaciensis* integra et vera, scripta a *Philippo Melanthe* ad *Reuerendissimum Patrem D. Doctorem Martinum Lutherum*, die 16 Decembris. Anni videlicet 1540. Initium: *Deus pater liberatoris nostri Jesu Christi* &c. Hic nondum inchoatae sunt publicae disputationes &c. Confer *Sleidanium* L. XIII. et *Seckendorf.* L. III. Sect. 21. §. 80. ad h. a. Inter alia: *Corvinum* (Ant.) vivere speramus, etsi constat fuisse insidiatores ad eum excipiendum et interficiendum a *Tyranno Lupifaculo* missos. Εγκωμιον istud, ni fallor, *Henricum Brunsvicensem* (*Wol-*
B b b *fen*)

1959

C O D I C E S

1960

fen Butel f. *Beutel*) maectat Lutheranis adversum. Illud vero dextre averruncavit *Peucerus L. I. Epistt. Melancht. Witteb.* 1570. p. 223. 8. vel potius ante eum *Job. Manlius* in *Farrag. Epistt. Basil.* 1565. p. 66. 8.

2.) Epistola multum refecta cujusdam ex Academia *Witteberg.* a Parentibus ad aliquot hebdomadas avvocati, et absque venia *Melanchthonis* discedere nolentis. Initium: *Quoties cogito sapientissimum illud dictum Aristot. de Areopago &c.*

3.) *Pia epistola Dn. P. Melan.* ad pastorem *Lubeccensem* de non recipiendo libro *Augustano*, quem interim vocant. 1548. Post conuentum *Mysinae* habitum. Initium: *Vtrum conditione Augustani libri quaesita sit Ecclesiarum Concordia &c.*

4.) *Hier. Baumgartneri* Epistola ad *Pbil. Melanchthonem* data *Norimbergae* 5. Aug. 1545. qua suum e captivitate reditum significat. Fuerat autem Vir hic patricius anno praecedente, dum e Conventu *Spirensi* rediret, a *Job. Thoma Rosenbergio* Equite *Francone* ob inveteratas quasdam *Norimbergensium* cum Foedere *Suevico* tricas detentus. Init: *Perripuit tandem caelos et ad aures Domini penetravit oratio piorum &c.*

5.) *Viti Theodori* Epistola ad eund. *Melanchthonem* *Norimbergae* eod. an. et die, itidem de Reditu jucundo *Hier. Baumgartneri*, quem ornatum fuisse noster

ait morte *Conradi Haller* 88. annorum *Senis Patricii*, qui a Sacris catholicis dimoveri non poterat; unde cum Familia ejus magnificum funus pararet, *Senatus serio interdixit*, ut sine *Pompa omni, sine scholasticis, sine ministris, sine candelis, quae ante aedes solent poni, ante Prandium efferretur. Aut futurum ut cum ignominia extra Caemiterij Parietes sepeliatur. Nec ueriti sunt Regis praesentiam. &c.* Maecte animis! Init: *Salutem in Domino, qui est adjutor in opportunitate &c.*

6.) *Mart. Lutheri* Epistola ad *Pancratium Ecclesiasten Dantiscanum* data *Wittebergae* 7. Maji 1543. qua respondet querenti de prohibito per Regum et Episcoporum Edicta usu Sacramenti, hortaturque, dum res se dent, saltem a verbi ministerio non desistere. Init: *Lætus certe literas tuas legi &c.*

7.) *Epitaphia* elegis exarata XIII. ad *Saxoniam*, potissimumque *Wittebergam* pertinentia, quorum Indiculum texo: *Laur. Zeidleri* Juvenis *Silesii* duplex, a. 1536. *Goldbergae* defuncti. Filiolorum *Pbil. Melanchthonis*, *Justi Jonae* et *Viti Amerbachii*. *Mart. Hegii Frisii*, *Witteb.* 1544. *Chiliani Metzleri* ibid. 1539. *Margaritae Metiae*. *Susanæ Bremselii* Medici *Witteb.* filiae. *Magdalenæ Mart. Lutheri* filiolarum duplex germ. et lat. ipso, ut praemittitur, patre auctore a. 1542. *Friderici Ducis Sax.* ex aerea tabula templi *Arcis Witteb.*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11551

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1961

P O L E M I C I.

1962

Witteb. a. 1525. Johannis Ducis Sax. a. 1532. Justinae novae Nuptae a Marito interfectae.

8.) *Redeunt Epistolae: Consilium de Judaea Baptisanda D. M. Lutheri ad Henricum Genesium Ichterbusianum Ministrum. Datum Ex Eremito (Coburgo)*

9. *Jul. 1530. Init: Tecum sentio, mi Henrice &c.*

9.) *Plures Philippi Melancthonis. Prima versu ad Franciscum (Burchardum) Vinariensem, quem a vita aulica dehortatur. Init:*

Cur te delectant Aulae Franciscæ venena &c.

10.) *D. Marco Crodelio Torgam. Commendat Martinum Scholae Mansfeld. Moderatorem. Init: Olim Hercules adiit Hispaniam &c.*

11.) *Amico cuidam. Dissuadet esum Fructuum crudorum. Init: Notum est proverbum: Amicorum omnia sunt communia &c.*

12.) *Johanni Reineck Civi Mansfeldensi, olim in Scholis Lutheri sodali Consolatoria de Morte uxoris, data 4. post Pascha. 1536. Init: Cum vos propter eximiam virtutem &c. De eo subnotatum: Obiit Joannes Reineck vir integer optimeque cum de re litteraria, tum tota suorum Repub. meritis Northusiae in ædib. filiae suae 15 die Julij 1538.*

13.) *Philippo Gluenspies Civi Mansfeldensi, Consolatoria de Morte Socrus, data 1536. Init: Utinam aliquam possem asferre leuationem &c.*

14.) *Eidem Consolatoria de Morte Soceri cum hujus laudibus, data 20. Jul. 1538. Init: Tanta fuit virtus, tanta prudentia &c.*

15.) *Leonardo Stöckel in Bartpha Hungariae, Invitatoria ad accipiendum Ecclesiasticis munus in oppido Mansfeld, data 10. Aug. 1544. Init: Meministi in Ecclesia oppidi Mansfeldt &c.*

16.) *Kiliano Goldstein Doct. Jur. Nova de Conventu expetit, et Principum vitiis ingemiscit. Quantum inconstantiae et simulationis in multis est! Bonitas vero et eruditio ridetur. &c. Init: Gratiam tibi habeo, quod amantissimis &c.*

17.) *Eidem, de Concordia inter Evangelii Ministros, et Magistratus politicos, cum is Justo Jonae ad praedicandum evocato officia sua detulisset. Epistola erudita, data 20. Nov. 1544. Init: Et tibi et Ecclesiae Dei gratulor &c.*

18.) *Martino Sydemanno Scholae Mansfeld. Moderatori. Laudat institutionem puerilem, exquirat iudicium de nova editione Locorum suorum &c. Data 16. Oct. 1544. Init: Hanc ad te epistolam scripsi &c.*

B b b 2

19.)

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11551

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1963

C O D I C E S

1964

19.) Interjicitur Mandatum Rectoris Acad. Witteb. ad Scholasticos 20. Sept. 1542. ut hora quarta cohonestent funus Magdalenae Lutheri filiulae, addito Epitaphio ejus jam supra commemorato.

20.) Resumuntur Melanchthonis Literae: Hieronymo Weller Th. D. Consolatoria de Morte cujusdam D. Nicolai. Data Post Martini 1538. Init: *Etsi Ecclesiae causa quam longissimam &c.*

21.) Guilbelmo Reiffenstein Stolbergensi Quaestori. Mittit Paedagogum ejus prolibus Marcelum in locum Erhardi. Init: *Accepi literas vestras de missione Erhardi &c.*

22.) Eidem. Mittit pro Filiis duo Exempla Rhetorices, cupit Francofordia edoceri de Cometis, imprimit germanicam Apologiam &c. 26. Sept. Init: *Cum Martinus vester profecturus esset &c.*

23.) Eidem. Familiaris, de Nomismatibus aureis &c. Init: *Remitto tibi vir optime alterum ex Nomismatis &c.*

24.) Jacobo Micyllo. Invitat eum ad docendam in Saxonia Poëfin relicta Francofordia, atque, Eobanum Hessum honesta conditione Norimbergam accersitum esse. Init: *Cum polliceretur Princeps se scholam confirmaturum esse &c.*

25.) Paedago Comitem Mansfeldensium. Non improbat ejus consilium discedendi de statione sua, Wittebergamque redituro spondet officia. Init: *Etsi*

scio te nihil immoderate facere &c.

26.) Schuabio cuidam. Officiosa. Commendat ituro in Italiam Hieron. Papiensem focium, qui Patavii amicum Damianum invivere velit. Data Die Palmarum 1535. Init: *Vtinam amicitia tua frui possem &c.*

27.) Sebast. Mulner Senatori Mansfeld. Edocet Patrem de ratione studendi et profectu Filiorum, seque eis invigilaturum pollicetur. 20. Jul. 1545. Init: *Aliquoties et filios vestros et eorum contubernales interrogavi &c.*

28.) Osiandro. Consolatoria de Morte Uxoris. Inter alia luctus remedium: *Onerandus est animus occupationibus.* Sub finem: *Sadoleti Epistolam ad me scriptam te vidisse arbitror, nisi enim Vito (Theodorico) exemplum.* Init: *Ex literis Viti intelleximus &c.*

29.) En ipsam Sadoleti Epistolam inscriptam: *Doctissimo tanquam fratri Philippo Melanthoni Sacrarum literarum professori.* Init: *Carpentarae cum essem, quo in loco statutum habere me credens domicilium &c.* Officiosa captatio est amicitiae, cujus dudum editae in Collect. Manliana Epist. Melancht. p. 413. excerpta habes apud Seckendorf L. I. Sect. 16. §. 34. addit. 1. Data est Romae 15. cal. Jul. 1537.

30.) Epistola praescripta Laurentio Lindeman a Philipp. Melan. Init: *Humanissime praeceptum est ab Isocrate, ut velut patrimonium, ita paternas amicitias liberi*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11551

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1965

P O L E M I C I.

1966

beri tueantur &c. Plena observantiae, ad *Lipsiensem* quendam eruditum data videtur.

31.) *Sabini* (Georg.) *Epistola*. Init: *Cum C. V. singulari me benevolentia complexa sit &c. Celitudinem* hanc Marchionem *Brandeburgicum* interpretor fautorem studiorum egregii *Juvenis* nostri, qui se jam libris ab eo instructum hic testatur, et viaticum orat in *Italiam* profecturus ad perficiendam dicendi, scribendique facultatem consuetudine Doctorum, qui in hoc genere nostris hominibus longe antecellunt. Subiectum huic *Epistolae* P. M. fidem facit, eam a *Philippo* in gratiam cari discipuli, futuriq[ue] Generi conscriptam fuisse. Idem de praecedente dicam.

32.) *Cassari* *Crucigera* ἀδελφῶ φίλτάτῳ et subscripta: *Philippus* ἀδελφός σῶ. Familiaris, data *Mansfeldiae* 5. Octobr. et cum mortem *Alberti* Card. Elect. *Moguntini* nunciet, a. 1545. Init: *In his iugis bercinijs invenimus D. Stephanum Medicum Cygneum &c.*

33.) *Gratiarum actio* pro *Comendatione* ad *Philippum* data. Ab

ipso *Philippo* in gratiam cujusdam *Juvenis Wittebergam* studiorum causa adpulsi concinnata, ut e subscripto P. M. iterum conjecto. Init: *Nibil mihi accidere honorificentius hac quidem aetate potuit &c.* Sine die et consule. Harum porro *Melanchthonis Epistolarum* illas ad *Wellerum* et *Osiandrum* in Collect. tam *Peuceriana Witteb.* 1570 — 74. 8. quam *Manliana Basil.* 1565. 8. reperies, alias ad *Reineck, Gluenspies, Reifenstein, Micyllum*, et *Sabini* nomine scriptam in *Manliana* solum; ceterae fortassis ineditae sunt.

VII. fol. 351. Colloquium *Georg. Calixti* Theologi Luth. cum *Augustino Turriano* Jesuita *Hildesf.* habitum in *Arce Hemelsburg.* a. 1614. hic ἀκροαλον, editum vero typis 1657. et 1665. 4.

VIII. fol. 101. novo computo ineunte, Epigrammata II. Primum jocatur de *Morbo Gallico* in locum *Purgatorii* substituto, deque novo *Coeli Janitore* S. *Jobo*; alterum de *Minorita lignipe-de*. Primum, quod incipit:

Sunt, qui post mortem nostrae purgamina culpae &c.

tribuitur a manu secunda *Nicolao Polita*e sive *Bourgeois Bruxellensi*, cujus varia retuli in vernac. mea *Hist. Typogr. Vienn.*

IX. fol. 102. *Gabr. Didymi* seu *Zwilling Ecclesiastae Torgav.* Scriptum contra *Formulam Interim*, id est, *Erkhlörung auf den*

Augspurgerischen Radtschlag, so das *Indterim* genennet würdt des 48 jars. Darneben auch ain kbürtzer bericht vnd Antwort auf die *Kbirchen Ordnung*. Difes 49. Jars. Dicatur primo *Mauritio* Elect. Sax. dein *Georgio Anhaltino*, cui ipso in limine edicit *Autor*:

B b b 3

tor:

1967

C O D I C E S

1968

tor: Recepto illo ordine ecclesiastico Deum sibi negandum, Daemonem vero adorandum fore. Toto porro Tractatu in Pontificem Rom. defaevit, multusque est in foedis Iconismis a *Luthe-ro* in eum divulgatis describendis, recitandisque rhythmis, quibus illi ornati sunt. Accedit tertium Scriptum de Colloquio *Torgae* habito, postquam ille secundum mox memoratum de Ordine Ecclesiastico porrexisset, die *Veneris post Judica* a. 1549. ejusdem furfuris et intemperantiae, quod illi carceres in *Arce Witeb.* promeruit. An haec lucem viderint, ignoro; extat vero *J. G. Terne Versuch einer sufficienten Nachricht von des Gabriel Didymus fatalen Leben.* Lips. 1737. 8.

X. fol. 144. Anonymi cujusdam Protestantis *Confessio Fidei* juxta Symbolum Apostolorum et Doctrinam de Sacramentis, quae tamen ultra Baptismum non procedit. Ejus initium: *Zum ersten bekenn vnd glaub ich die zwelff*

*Das wär ein wunder inter nos mortales
Das zu unsern Zeiten Doctores tales &c.*

XIV. fol. 187. *Christianæ Religionis Summa.* Confessio quaedam, quae ad calcem impressa fuisse dicitur: *Neuburgi danubij apud Joan. Kilianum scribam Anno 1546.* et Capitibus binis definitur, quorum I. *Vt rite colatur Deus.* II. *Vnde salus sibi petenda sit, nouerit homo.*

Artickel vnssers waren alten Christlichen glauben &c.

XI. fol. 150. *Varia Rhythmica levis momenti:* 1.) De Missa Pontificia. 2.) De Eleemosyna. 3.) Evangelium Matth. 7. et 12. 4.) Contra Caenam Domini. Omnia germanice. Autores A Catholicis. Postremus, nescio, cujus Scholae.

XII. fol. 166. *Job. Hassner* Libellus asceticus *Von ainem warbafftigen Ritter Christi*, seu de vero Christi Pugile, quibus armis instructum esse oporteat. Praefatio init: *Dieweill vnns der baillig paullus so trewlich ermanet &c.* Opusculum: *Zu ainem waren Ritter Cristti gebert &c.* Subjecti anni ad calcem 1532. et 1544. Prior fortasse compositionis.

XIII. fol. 182. Rhythmi vernaculi duo; Prior *Ein schön new Lied von dem Interim*, Alter Maccaronicus contra Sacrorum Reformatores et ejus temporis Principes:

XV. fol. 193. *Ein Weissagung vnd ein schöner berlicher trost, für alle hochbedrübte fromme christliche herzen zu diser jetzigen trübseligen Zeit aufs dem 14. Cap. der offenbarung Joannis.* 1548. Consolatio haec dirigitur contra Papam et diabolicum *Interim* diciturque descripta ab Exemplari impresso.

XVI.

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11551

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1969

P O L E M I C I.

1970

XVI. fol. 205. *Ein spruch vom nachtmal christi.* Rhythmi cujusdam Sacramentarii, qui esum spiritualem urget. Accedunt alii Rhythmi de *Divitibus*, eorumque salute, item *Expositio* prolaica Sententiae de Manducatione spirituali rhythmis antea comprehensae. Adscripti anni 1539. et 1541.

XVII. fol. 225. *Kurtze vnnnd gründliche Anzeigung wie sich die Papisten Briester selbs in die packen haben &c.* Id est, contra *Expositionem Catholicam* verborum Christi: *Hoc facite in meam commemorationem.* Adscriptus calci *Joh. Sossibius* autor contendit Sacerdotium ad conficiendam distribuendamque Eucharistiam non esse necessarium. Fortasse *Ψευδανυμος*. Praescriptus annus 1546.

XVIII. fol. 276. *Συλλογη* Confiliorum, Epistolarum &c. fermone germanico, et hoc ordine: 1.) *Phil. Melanchthonis* Sententia de Bonis Ecclesiasticis. Init: *Erstlich ist mir nit Zweifl das ein yede Oberkheit schuldig ist &c.* 2.) *Iusti Menii* contra Bigamiam 1540. Init: *Summa Summarum dieses handels ist dis, das auf einmal zugleich mer dan ein eheweib &c.* 3.) *Quid agendum*, si Imperator vellet Iudicium de Controversiis Fidei sibi deposcere. Init: *Repetitio fiet. Wie die Chur vnnnd fursten sein darzu kumen &c.* 4.) *Mart. Lutheri* ad Virum taedio vitae adfectum 27. Nov. 1532. Init: *Mir ist von guetten freunden an-*

gezaigt, wie das euch der bose feindt &c. 5.) *Ejusdem* *Opinio*, an Caesari Ducem Saxonem Evangelii caussa impetenti resisti possit. Ad *Johannem Sax.* Init: *Auf E. C. G. deßfalls halben, ob man sich mag weren gegen der Kay. May. &c.* 6. *Mart.* 1530.

6.) *Ejusdem* *Cuidam* tentato, quod relapsus sit ad Papistas. Init: *Mir ist angezaigt durch etliche gutte freunde, wie euer gewissen beschwerdt sey &c.* 7.) *Ejusdem* *Consolatoria* ad *Fridericum* Ducem Sax. scripta *Augustam* 1530. Init: *Ich hab nun lange verzogen mit antwort &c.*

8.) *Ejusdem* ad *Eundem* eod. Init: *E. C. G. schrift an mich am 4. Julij gegeben hab ich beunt am neunten Julij empfangen &c.*

9.) *Ejusdem* ad Ducem *Georgium Sax.* a. 1525. die *Thomae*. Init: *G. H. Wir wissen wie alle schrift von gott sagt &c.* 10.)

Ejusdem ad quosdam Cives a Duce *Georgio* propter Evangelium *Lipsia* pulsos. Die *Parascev.* 1533. Init: *Gnad vnnnd fridt in Christo der bey euch leiden vnnnd sterben soll &c.* 11.)

Ducis *Georgii* ad *Fridericum* Elect. contra Sermonem *Lutheri* de *Eucharistia*, quem pene *Pragensen* appellat. Data 1520. die *Joh. Apost.* et ut praevis dicitur ad *αυτογεγραφον* *Georgii* descripta. Init: *Mir ist am beilligen abende ein gedruckht puechlein &c.* 12.)

Friderici Elect. Responsum, die *Jovis* post *Innocent.* Init: *Ich hab euer lieb schreiben, belangendt ein gedruckht buechlein &c.* 13.)

Wolf.

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11551

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1971

CODICES

1972

Wolfg. Widman Cof. *Lips.* ad *Lutherum*. Petit certior fieri, an Epistola n. 10. allata reapse illius sit. Init: *Es wird ain Copey aines brieues in Eurem namen &c.* Die *Veneris post Georgii*. 1533. 14.) *Lutheri* Responsum. Jubetur Consul prius edicere, quis ad scribendum instigaverit, num der pfarrer zu *Coln*, oder der *Meuchler* zu *Dresden*, oder aber nur *Junkher Herzog Georg*. Init: *Ersamer Meister guetter fraindt, ich hab eur schrift empfangen &c.* 15.) Ejusdem ad Cof. et Judicem in *Frauenstein*. Quid agendum iis, qui ad Communionem sub una specie adiguntur. Init: *Ich hab vernubmen euer anligen &c.* Has Epistolas maximam partem impressas haberi, nullus dubito.

XIX. fol. 741. *Theophilus* et *Echo*. Dialogus geminus illi, quem *Cod. CCCCLXXXIII. Philalethis* et *Genii* diximus. Concilii *Tridentini* irrifio hoc ingressu: *Promptane eris Echo ad respondendum si quid interrogavero?* *Echo. Ero &c.*

DIV.

928 Codex chartaceus lat. Sec. XVI. Folior. 162. 4. quorum tamen non pauca vacua, compilatus est e variis Protestantium Epistolis, aliisque ad Sacra pertinentibus Scriptis hac serie. I. *Epistola Vitebergensis* cujusdam ad amicum scripta. Initium: *Quod Gregorius de Synodis sui temporis scribit, nullius unquam finem*

vidisse bonum, quod φιλονεικία et φιλαρχία Theologorum verum eos cernere aut dicere non sinerent, idem multo ante de colloquio *Altenburgensi* praediximus &c. Habitum est Colloquium istud inter Theologos Electorales et Ducales ab *Osob.* 1568. ad *Mart.* 1569. nullo fructu, Electoralibus crimen hallucinationis circa Justificationem, liberum Arbitrium &c. a se depellentibus.

II. fol. 5. *Epistola D. Cythraei* ad *Beatum ex Austria* scripta. Notum est, evocatum fuisse *Rostochio Dav. Chytraeum* ad ordinandos Protestantium in *Austria* Coetus. Interea *Job. Beatus* five *Saliger*, *Seliger* a *Lubecensibus* a. 1568. dimissus et a *Rostochiensibus* receptus in Ministerium opinionibus suis maxime circa *S. Caenam* turbas instaurabat. Hinc *Monitoriae* praesentes, datae, ut in *Collectione Epistolarum Chytraei Hanoviae*. 1614. p. 670. video, *Viennae Austriae*, 18. April. 1569. Quod Editor *Chytraei* Filius Patri ὁμωνυμος e calce refecandum duxit, e Codice subpleo: *Neque verum esse credo, quod ab omni pietate et humanitate alienum est, te amicorum literas et sermones priuatos et familiares ad alios efferre, et in publico iudicio dielare, tametsi inter cetera quoque ad me perscriptum est. Nec tamen impedio, quo minus hanc Epistolam, qui volet, legat.*

III. fol. 13. *Epistola D. Lucae* (*Backmeister*) ad *M. Joannem Vorstium*. *Clarissimo et venerando*